

Verslag Kinderrechtentoets op SAMEN.

25 april 2022

1. Inleiding

‘Het belang van het kind voorop stellen, betekent dat alles wat wij doen als publieke of private organisaties of instanties eraan bijdraagt dat kinderen er beter van worden.’¹

De gemeente Groningen wil een deel van de jeugdhulp dichterbij de gezinnen, eenvoudiger, meer in de eigen leefwereld en kostenefficiënter organiseren. De basisjeugdhulp zal meer in samenhang met de sociale basis en Wmo vormgegeven worden. Dit noemen we SAMEN. SAMEN zal bij WIJ Groningen ondergebracht worden. De gemeente Groningen werkt samen met WIJ Groningen (hierna WIJ) en ketenpartners om SAMEN op 1 januari 2023 gefaseerd van start te laten gaan. We zetten nu een grote stap met de keuze om daadwerkelijk te starten met de implementatie van SAMEN.

We sluiten hiermee aan bij de beweging die landelijk gaande is. We zien: lokale teams zijn succesvoller als zij ook zelf jeugdhulp uitvoeren.

De gemeenteraad heeft in december 2021 de opdracht gegeven om de Kinderrechtentoets uit te voeren op dit plan, dit mee te nemen in het implementatieplan van SAMEN. en hierover aan de raad te rapporteren. Elementen die van belang zijn hierbij: de identiteit van het kind, de mening van het kind over het voorgenomen beleid, onderwijs? gezondheid en veiligheid.

De huidige Kinderrechtentoets is ontwikkeld voor individuele besluiten die het kind betreffen, bijvoorbeeld een zorgtoewijzing en/of een uithuisplaatsing. De vormgeving van SAMEN is een beleidsmatige ontwikkeling. Wij hebben hierover het gesprek gevoerd met de Kinderombudsman, waarbij we hebben afgesproken dat we – gegeven de beperkte tijd waarin de dit moeten uitvoeren – dit proces uitvoeren in 2 fases: een ambtelijke scan/ beoordeling van de 4 stappen en 7 criteria en in fase 2 het gesprek aangaan met kinderen en jongeren.

Doel Kinderrechtentoets op ontwikkeling SAMEN.

Doel van de Kinderrechtentoets voor SAMEN is het vroegtijdig signaleren van verwachte gevolgen voor kinderen van het voorgenomen beleid. Met een aangepaste vorm van de Kinderrechtentoets kunnen we beoordelen hoe de elementen van het plan en de uitvoering van het werk dat door SAMEN gedaan zal worden voor verschillende groepen kinderen uitwerken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kinderen die niet thuis wonen, kinderen met een migratieachtergrond, kinderen met een beperking.

Hoe voeren we dit uit?

Zoals aangegeven moet het resultaat van de Kinderrechtentoets op SAMEN begin mei 2022 beschikbaar zijn, om meegenomen te kunnen worden in de documenten die naar het college en de gemeenteraad worden gestuurd.

- Fase 1: een ambtelijke scan en beoordeling van de 4 te doorlopen stappen van de Kinderrechtentoets;

---

¹ Voordracht Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer bij beraadslaging regiovisie in de gemeenteraad van de gemeente Groningen, november 2021

- Fase 2: het gesprek met kinderen voeren over SAMEN. Selectie van kinderen waarmee het gesprek gevoerd gaat worden kan op basis van ervaringsdeskundigheid (bijv. gebruik van jeugdhulp), kwetsbare groepen. Hier zullen we te zijner tijd een keuze in maken. Deze fase zullen we in overleg met onder andere WIJ Groningen en de Kinderombudsman uitvoeren.

Het resultaat van fase 1 nemen we mee bij de het Transformatieplan SAMEN. dat in juni 2022 ter besluitvorming aan het college en ter informatie aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Daarna starten we met fase 2. De resultaten daarvan zullen we in de verdere implementatie van SAMEN. meenemen.

2. Stappenplan

De Kinderrechtentoets is vormgegeven als een toets op individuele besluiten en bestaat uit 4 stappen: inventarisatie van de belangen van het kind, andere belangen, het afwegen van belangen, uitleg van het besluit aan het kind. SAMEN. is er nog niet en veel moet nog ontwikkeld worden. We kunnen op dit moment dus alleen iets zeggen over de intenties, de doelstellingen en de opdracht. Nog niet over het hoe.

Stap 1: Belangen van het kind

Het algemene basisdoel van SAMEN. is om de jeugdhulp dichterbij de gezinnen, meer in de leefwereld en in samenhang met preventie en het voorliggend veld te organiseren, en om (nog) meer de leefwereld van het kind en het gezin als startpunt te nemen. Dus om te vertrekken vanuit de mogelijkheden, kansen en kenmerken passend bij het specifieke kind en gezin. Deze basisbeweging sluit in essentie aan bij het idee achter de Kinderrechtentoets: denken vanuit het belang van het kind.

Onderzoek wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind en betrek het kind daarbij de volgende 7 specifiekere criteria:

1. *Identiteit van het kind: over wie gaat de beslissing eigenlijk? Hou rekening met het kind, denk hierbij onder andere aan geloof, cultuur, geslacht en leeftijd.*

SAMEN. gaat basisjeugdhulp bieden aan ouders en kinderen/ jongeren in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. Bij de personeelssamenstelling van SAMEN. zal rekening gehouden worden met diversiteit op het gebied van geloof, cultuur, geslacht, leeftijd.

SAMEN. gaat integraal werken waarbij oog is voor de brede ontwikkeling van het kind. De hulp is laagdrempelig en dichtbij beschikbaar en wordt in samenhang met de leefomgeving en het onderwijs aangeboden. De medewerkers van SAMEN. kijken integraal naar wat het kind en het gezin nodig hebben. SAMEN. werkt vanuit de visie dat alle kinderen de kans krijgen zich positief te ontwikkelen. De werkwijzen moeten hier op aansluiten.

2. *Mening van het kind over de situatie en te nemen beslissing: Wat wil het kind zelf en waarom?*

Bij de hulp die zal worden uitgevoerd door SAMEN. zal altijd een afweging worden gemaakt waarbij de wens en het belang van het kind zwaar weegt. Daarbij is het uitgangspunt dat kinderen hierover ook zelf gehoord worden. Dit uitgangspunt zullen we in de opdracht aan WIJ opnemen; de precieze invulling en de uitvoering ervan ligt bij WIJ. In de basis zal het gaan om vragen als bijvoorbeeld: Hoe sta jij hierin? Is het helpend voor je? Hoe denk jij hierover?

3. *Behoud van de gezinsomgeving en belangrijke contacten: Wat betekent het besluit voor bij wie het kind woont en voor het contact met belangrijke personen in het leven van het kind?*

SAMEN. voert basisjeugdhulp uit. Bij deze hulp zal altijd rekening worden gehouden met het sociale netwerk van het kind. Bij basishulp gaat het niet of veel minder om drang en dwang. De hulp wordt daarom al vaak ingezet in samenspraak met – en vanuit de vraag van – ouder en kind. SAMEN. heeft de opdracht ondersteuning te bieden dichtbij het gezin, in de wijk en in aansluiting op de leefomgeving, preventie en voorliggend veld. Daardoor kent de professional de concrete oplossingen en mogelijkheden van de leefomgeving en kan deze, in samenspraak met kind en gezin, de afweging van belangen maken.

4. *Zorg, bescherming en veiligheid: Wat voor invloed heeft het besluit op de bescherming, verzorging en veiligheid van het kind?*

Idem.

5. *Kwetsbare kinderen of bijzondere situaties: hoe moet rekening worden gehouden met extra bijzonderheden zoals een beperking, trauma, sociale status of een laag of hoog IQ?*

WIJ werkt met een methodisch kader. Als professionele organisatie gaat WIJ zelf over de vakinhoudelijke keuze en invulling van methoden. Ook vanuit de Jeugdwet en beroepsverenigingen worden hieraan eisen gesteld. Als gemeente stellen (herbevestigen) wij daarbij in ieder geval de voorwaarde dat de methoden en werkwijzen van WIJ oog hebben voor de gehele context van de specifieke casus (=jongere). Dat betekent dat er bij verklaringen voor oorzaken en bij voorgestelde oplossingen met een bredere blik wordt gekeken naar en overlegd wordt met de jongere.

6. *Recht van het kind op gezondheid: Wat betekent de beslissing voor de gezondheid van het kind?*

Jeugdhulp en ondersteuning wordt ingezet met het oogmerk de gezondheid van het kind te waarborgen en te bevorderen. Dat is de opdracht van jeugdhulp. De andere 6 criteria waarborgen dat de jongere hierbij wordt gezien en gehoord.

7. *Recht van het kind op onderwijs: Wat voor invloed heeft de beslissing op het volgen van (passend) onderwijs?*

Het kind dat hulp vanuit SAMEN. ontvangt heeft altijd recht op (passend) onderwijs. Dit is door de gemeente vastgelegd in divers documenten, waaronder het Thuiszitterspact 2.0. dit betekent dat bij de hulp vanuit SAMEN. altijd ook het onderwijs betrokken moet worden. Daarbij is het van belang dat bij dit recht op (passend) onderwijs in combinatie met jeugdhulp ook een keuze hoort te zijn en dat deze keuze niet automatisch voor de jongere wordt ingevuld door professionals en ouders. Kinderen en jongeren hebben eigen belangen en afwegingen. Bijvoorbeeld om de (jeugd)hulp toch los van het onderwijs (op een andere locatie) te willen ontvangen. Het is in ieder geval van belang dat deze overwegingen van het kind en de jongere worden gehoord. Pas bij de stappen 2 en 3 (hieronder) wordt een afweging en keuze gemaakt.

Conclusie

Het bovenstaande betekent dat bij de hulp die door SAMEN. zal worden uitgevoerd, het belang van het individuele kind altijd zwaar weegt. SAMEN. zal voldoende deskundig en voldoende divers personeel in dienst moeten hebben om ook kinderen in kwetsbare doelgroepen te kunnen 'bedienen'. Wij nemen (elementen uit) de Kinderrechtentoets op in de opdracht aan SAMEN.

Stap 2: Andere belangen

Breng in kaart welke belangen nog meer meespelen.

Toelichting: naast de belangen van het kind heb je te maken met andere belangen. Bijvoorbeeld wat de wensen van de ouders zijn, wat betrokken organisaties willen en of er voldoende geld is voor de gewenste oplossing. Ook kunnen er wetten en regels zijn die een obstakel vormen voor de beste oplossing voor het kind. Maak een overzicht van alle 'niet-kind belangen' waarmee je rekening moet houden bij je beslissing. Deze kunnen tegen het belang van het kind ingaan.

Niet-kind belangen bij de ontwikkeling van SAMEN. zijn bijvoorbeeld organisatorische, strategische en financiële belangen van stakeholders uit onderwijs, jeugdhulpaanbieders, gemeente. Een belang van de gemeente is bijvoorbeeld dat de hulp binnen de financiële kaders wordt uitgevoerd. Het onderwijs geeft aan belang te hebben bij jeugdhulp in (nabijheid van) de school. Afbakeningsvraagstukken tussen verschillende organisaties of wetgeving mogen nooit een belemmering vormen voor kwalitatief goede en op de vraag van kind en gezin aansluitende ondersteuning.

Ook belangen van ouders spelen mee. Niet altijd komt het belang van het kind en het belang van de ouder overeen. Dit is een afweging die bij ieder besluit met betrekking tot hulp weer moet worden gemaakt.

Stap 3: Afwegen van belangen

Weeg wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind af tegen wat er verder meespeelt. Stel hierbij het belang van het kind voorop.

Toelichting: is het duidelijk wat het beste is voor (de ontwikkeling van) het kind en welke andere belangen er meespelen? Dan kun je op basis van deze informatie een aantal mogelijke beslissingen uitwerken. Wanneer je vervolgens een beslissing neemt, leg je ook duidelijk uit waarom je deze beslissing hebt genomen. Noem in je motivatie alle factoren waarmee je rekening hebt gehouden en hoe je deze tegen elkaar hebt afgewogen. En breng in kaart hoe het belang van het kind terugkomt in jouw beslissing. Wanneer je een beslissing neemt die niet het beste is voor het kind moet je jouw keuzes extra motiveren. Is er echt geen andere weg?

Hier gaat het om individuele afwegingen op casusniveau, maatwerk. Daarvoor is het van belang dat er relatief veel vrijheid voor de professional is om te beslissen in overleg met het kind waar het om gaat. Snelheid en doelgerichtheid gaat boven formeel indiceren en administratieve handelingen, specifieke verantwoordingen, etc.

Het is van belang dat de gemeente als opdrachtgever in haar verantwoordingsvragen en voortgangsrapportages daar oog voor heeft en de monitoring en verantwoording inricht op een manier die voldoende ruimte biedt voor de professional om zonder belemmeringen zijn werk te doen. Ook – en vooral – in de werkprocessen van SAMEN. moet hiervoor voldoende ruimte zijn. Dat stuurt uiteindelijk ook het handelen van SAMEN. professionals. Het gaat niet om het afvinken van prestatie indicatoren, maar om doen wat nodig is in het belang van het kind en het gezin en met oog voor de verschillend leefwerelden waarin het kind zich bevindt.

Stap 4: Uitleg van het besluit

Bespreek de beslissing met het kind en vertel het kind of en wat het er tegen kan doen als hij of zij het er niet mee eens is.

Toelichting: leg elke belangrijke beslissing in begrijpelijke taal uit aan het kind. Vertel niet alleen welke beslissing je gaat nemen, maar leg ook uit hoe je de beslissing hebt genomen en op welke manier je rekening hebt gehouden met het kind. Is het kind het niet eens met een besluit? Vertel dan of er iets tegen de beslissing gedaan kan worden en zo ja, wat het kind of zijn ouders hiertegen kunnen doen.

Deze stap zullen we uitvoeren in fase 2, waarbij we gesprekken met kinderen voeren over de invoering van SAMEN. Dit zal onderdeel uitmaken van de transformatie-opdracht behorende bij SAMEN.